

Dopad obchodních aktivit soukromých subjektů na lidská práva

ABSTRAKT A KLÍČOVÁ SLOVA

Abstrakt:

Rigorózní práce se věnuje dopadu obchodních aktivit soukromých subjektů na lidská práva. Problematika je v kontextu OSN rozpracována konceptem „byznys a lidská práva“. Práce se snaží postihnout stávající mezinárodněprávní rámec upravující otázky dopadu aktivit byznysu na lidská práva.

Práce zkoumá přínos Obecných zásad OSN pro byznys a lidská práva, globálně přijímaného rámce pro předcházení a řešení negativního dopadu obchodních aktivit na lidská práva. Obecné zásady nejsou právně závazné, vycházejí však ze stávajících standardů ochrany lidských práv obsažených v mezinárodním i národním právu. Struktura Obecných zásad je založena na třech pilířích: povinnosti státu chránit lidská práva, odpovědnosti společností respektovat lidská práva a přístupu obětí k nápravě. Téměř sedm let po jejich přijetí existují četné příklady jejich implementace prostřednictvím národních akčních plánů či konkrétních legislativních opatření, aktivit mezinárodních a regionálních organizací. Práce popisuje několik národních akčních plánů a legislativních opatření přijatých státy a shledává, že k zajištění účinného předcházení porušování lidských práv ze strany byznysu by mělo být učiněno více.

Práce se rovněž zabývá snahami o vypracování mezinárodního právně závazného instrumentu, jež by prostřednictvím mezinárodního práva lidských práv reguloval aktivity nadnárodních společností a ostatních podniků. Je otázkou, zda by takový instrument mohl poskytnout efektivní ochranu před porušováním lidských práv. Evropská unie již vyvinula velké množství předpisů, které by eventuálně mohly posloužit jako inspirace pro řešení některých otázek, které by instrument mohl obsahovat. Mnohé prvky právně závazného instrumentu, které jsou aktuálně předmětem obtížných mezinárodních jednání, však budí velké obavy a jsou mnohými odmítány. Jedná se především o právní odpovědnost společností přiznanou mezinárodním právem, o extraterritoriální jurisdikci v případech

porušení všech univerzálně uznaných lidských práv, stanovení hierarchie norem mezinárodního práva.

Popsané přístupy k řešení dopadu obchodních aktivit soukromých subjektů na lidská práva, tj. nezávazné Obecné zásady a právně závazný instrument, si vzájemně odporují jen zdánlivě. Obecné zásady OSN pro byznys a lidská práva představují základní východisko a samy o sobě nevylučují žádný další vývoj na národní či mezinárodní úrovni. Jelikož vnitřní rozpor mezi těmito dvěma přístupy neexistuje, bylo by do budoucna žádoucí, aby mezi nimi byla zajištěna komplementarita.

Klíčová slova: byznys a lidská práva; Obecné zásady OSN pro byznys a lidská práva; národní akční plán; mezinárodní právně závazný instrument